

Acquiring Serenity

Parasha Vayashev

²⁵ They sat to eat food; they raised their eyes and they saw, behold! — a caravan of Ishmaelites was coming from Gilead, their camels bearing spices, balsam, and lotus — on their way to bring them down to Egypt. ²⁶ Judah said to his brothers, "What gain will there be if we kill our brother

2 Einei Yisrael - R. Belsky

WHY DID THE TORAH consider it important to tell us what they were carrying? This was to "make known the reward given to tzaddikim," says Rashi. "Yishmaelites usually carried foul-smelling substances like kerosene and tar. For Yosef, however, it was arranged that they carry spices so he would not suffer from a foul odor." *

אחרי שנמכר כמה פעמים ונתגלגל כעבד בזוי מיד ליד, והגיע למויזמר הבזוי שהשליכו לבור — יתגמד מאד חסד, זה שנעשה עמו כדי שלא יזוק מריח רע. וכי מהו חסד מעוט זה, מול הגורל המר והאכזרי שפקדו באותה עת! האין ציון עובדא זו בבחינת "לעע לרש"י? והכל בשביל יוסף! ונפלאות שתוה"ק כותבת ומספרת זאת בדקדוק כל כך גדול, והכל להודיע מתן שכרן של צדיקים, בהשגחה נוראה!

4 Faith! Divine Providence - R. Friedlander

THE RAMCHAL CONTINUES to briefly explain the essence of hashgachah on humans — the only creatures who possess freedom of choice:

אמנם המין האנושי, כל איש ואיש ממנו, מלבד מה שמגיע ממנו אל כללות המין, הנה ישגח ביחוד על מה שהוא בפני עצמו, וידנו מעשיו כלם ביחוד, ויגזרו עליו גזרות ביחוד כפי פרטות ענינו.

* However, each individual member [of] the human race (besides his connection to the class as a whole) is supervised separately as an individual, and all his deeds are judged separately, and decrees are made for him separately in accord with the details of his [task].

(Ma'amar Halkarim, ibid.)

56

that a specific area of God's glory in creation would be revealed through him. In this way, each individual contributes his share to bring creation to perfection. God therefore supervises each individual to enable and assist him in various ways to fulfill his mission, and to reward him for doing his duty, or, conversely, to bring suffering upon him in order to arouse him to fulfill his duty, or to punish him for neglecting his mission. This is man's special supervision as an individual.

* And all his deeds are judged separately: God judges each and every act separately, [examining] every detail of each deed.

— And decrees are made for him separately: meaning, the decrees meted out to him are uniquely suited for him...

6 In accord with the details of his [task]. These decrees are in accord with his unique mission and in accord with his deeds — whether they conformed or clashed with his task in the service of God. Because whatever happens to man — even the most minute event — is not incidental, but is made to measure for that individual and relates only to him, be it reward or be it punishment. All events are intended to mold the person and guide him to fulfill his mission (even suffering is guidance). All this stems from the judgment and the hashgachah pratis on the person which is based on his needs in his avodas Hashem, and on his merit.

5a

Let's analyze his words: אמנם המין האנושי, כל איש ואיש ממנו — However, each individual member [of] the human race is different than the other creatures...

— מלבד מה שמגיע ממנו אל כללות המין (Besides his connection to the class as a whole): Aside from being governed by specific providence, humans are governed by general providence as well, as vessels who help mankind or assist other individual people. (This point will be explained later.)

— Is supervised separately as an individual: God judges and supervises each person individually in light of his unique mission in life. Each person has his own special task which is unique to him [apart from his obligation to carry out the 613 mitzvos] in the service of God, so

7 Einei Yisrael

Rashi's message reflects a fundamental principle of Torah faith. The Ribbono Shel Olam measures out His rewards and punishments to an infinitesimal degree of accuracy. הצור תמים פעלו כי כל דרכיו משפט. "The Rock, His work is perfect, for all His ways are justice. A faithful God, and without iniquity, righteous and upright is He" (Devarim 32:4). Every person receives exactly the amount of reward or punishment that he deserves, no more and no less. There was a certain degree of punishment due to Yosef, but this was to be served through his enslavement in Mitzrayim. The suffering

of a foul odor on the journey itself was not a part of his punishment, and therefore HaKadosh Baruch Hu arranged for a pleasant one instead.

6 ילקוט יורה דעה - סי' ת"ס

הג"ר מאיר רובמן זצ"ל ששואל שאלה זו בספרו "זכרון מאיר", מגיע מתוך השאלה לכלל גדול בענין שכר ועונש. הכל שקול ומדוד מן השמים, עד הפרט האחרון. צרות וייסורים, השפלות וצער — כן; ריח בלתי נעים — לא. וכאשר סאת הייסורים המליאה והגדושה הגיעה לקצה המידה שהוקצב לה, שוב אין סוטים אפילו לא כמלוא הנימה מעבר לכך. להנהיג הבורא הזו יש חשיבות מיוחדת לבני אדם שמרוב צרותיהם ודאגותיהם הגדולות ר"ל מסיחים דעתם מן הצרות הקטנות הפוקדות אותם. עליהם לדעת שהכל נלקח בחשבון.

8

One cannot help but notice the irony that Yosef was transported among sweet-smelling spices. Yosef had just narrowly escaped death at the hands of his brothers, and was now being taken away from his home and family to a strange land, perhaps never to see his loved ones again. It seems odd to think that a sweet fragrance would comfort or even distract a person who is undergoing such deep suffering. No convict being led to the gallows would even notice an exceptional aroma, occupied as he is with the hopelessness of his predicament. Indeed, the pleasant fragrance seems totally out of place for Yosef.

ראשית יש להתעורר מן ההתפעלות של המדרש "ראה מה זימן הקב"ה לאותו צדיק" עד כמה חז"ל רוצים לעורר אותנו בכל הזדמנות כי בנוגע ללימודים בהשגחת ה' צריך האדם להיות ער לכל דקדוק שיוכל לדקדק מתוך הפסוקים להרגיש עוד הכרה בנועם הליכות יד ה' והשגחתו הפרטית. ופי' בהגיוי מוסר שכאן ההערה היא עד כמה הקב"ה שוקל במשקל דק כחוט השערה ממש כמה צער ויסורין היו צריכין לבוא על יוסף, ובכך צמצם את השיעור של אכזריות המכירה וצער הפרידה מאביו הצדיק וכל היסורים הנוראים של העת היא בדייקנות נפלאה - עד כאן ותו לא, וכאשר לפי חשבון שמים אינו מוצדק שיסבול יוסף נוסף על הכל גם אי נעימות של ריח רע, אז מיד מזמינים לו ריח של בשמים כדי שיתעדן נפשו בשעה שהרוח מנשבת בהם כי אין לצערו יותר מן המדה. מבהיל על הרעיון להתבונן עד כמה הוא דקדוק הבורא יתברך שמו והשגחתו הפרטית על האדם כחוט השערה ממש.

10 יתקן קנה עצה
כך הבינה באמת יוכבד אמו של מרע"ה שאחרי גזירת "כל הבן הילוד היאורה תשליכוהו", נאלצה לעשות תיבת גומא ולהפקיר את עוללה בסוף על שפת היאור. לבה של כל אם נשבר היה לרסיסים מן המחשבה מה עלול להיות סופו של הילד הזה (בדרך הטבע) אך רוחה של יוכבד לא נפלה בים היאוש. מה עשתה: "ותחמרה (התיבה) בחמר ובזפת" ופרשי': זפת מבחוץ וטיט מבנים כדי שלא יריח אותו צדיק ריח רע של זפת". ידעה יוכבד שייסוריו של אדם שקולים ומדודים, עד כאן ותו לא - וינצל לפיכך צריך גם לדאוג לו שלא יריח ריח רע של זפת. כל טיפה של יסורים שאפשר למנוע ממנו חייבים למנוע. אין זה משנה כלל אם ייסורים קטנים אלה עומדים בצילם של ייסורים גדולים יותר. הכל שקול ומדוד. עכ"ד.

מהדברים האלה אנו לומדים שני כללים חשובים בהנהגתו ית': א) אין אדם נוקף אצבעו (פירוש - מקבל מכה באצבעו) מלמטה, א"כ מכריזים עליו מלמעלה (חולין ז, ב). אפילו כאשר אדם נמצא במצב הגרוע ביותר, כל פרט מכוון ומחושב מלמעלה. ב) הייסורים הנשלחים לאדם מדודים נדקדוק עצום ואין האדם מקבל יותר ממה שמגיע לו אפילו כמלוא נימה.

11 ובמסכת ערכין (דף טז, ב) אומרת הגמרא שאפילו הושיט אדם ידו לכיסו ע"מ להוציא ג' מטבעות ועלו בידו שתיים - ויצטרך עתה להטריח עצמו ולהושיט ידו שנית ע"מ לקחת את המטבע השלישית - גם זה בכלל ייסורים הוא. הרי לנו שכל פרט מהייסורים, ואפילו הקטן ביותר הן במה שנוגע לכמות והן הנוגע לאיכות, בא ע"י פסק דין מיוחד מבית דין של מעלה.

16 לימוד נפלא ומבהיל זה נלמד איפוא מפרשה זו: הזהירות העצומה שיש להיזהר בכבודו של האדם אין לה גבול ושיעור. גודל כבוד האדם שהוא כבוד הצלם אלוקים שבו, מי ישווה ומי ידמה לו? ולכן עולם ומלואו נהגו במהלך מופלא כדי לשמור על כבודו של יעקב אבינו. והכל היה כדאי לשם כך. ואף

צערו וסבלו של יעקב אבינו, הגם שהיה איום ונורא, בזה לא נפגע דמות ה"אדם" ו"צלם אלוקים" שבו - מה שאין כן בכל הנוגע לכבודו, לא היה עצה אחרת זולתי סיבוב מהלך הדברים כפי שהיה. ויש להוסיף ולהטעים את גודל החובה שלא ייגרמו לאדם פגיעה זלזול או בזיון בכבודו על פי דברי הרמב"ן בפרשת אחרי מות (ויקרא יז, יא) עה"פ "כי נפש הבשר בדם הוא" בטעם איסור אכילת הדם, וז"ל: "כי אין ראוי לבעל הנפש שיאכל נפש כי הנפשות כולן לא-ל וכו', והנה היא [נפש הבהמה] נפש גמורה בצד מן הפנים, ולכך יש בה דעת לבכוח מן הנוק וללכת אחר הנאות לה". ועיי"ש שביאר שזהו גם טעם מצות כיסוי הדם, כי כל דם הוא הנפש וראוי להיזהר בכבודו. וכן ביאר שם ה"אור החיים": "יבוא נתן טעם למה צריך לכסות דמו, כי לצד שדמו הוא נפשו מהמוסר לנהוג בו כבוד זה כדרך שצויה ה' לקבור אדם מת משום כבודו", עכ"ל. ואם על כבוד נפש הבהמה יש לחוס ולהיזהר עד שנתייחדו בתורה שתי מצוות ששונות ענין זה - על כבוד נפש האדם שנברא בצלם אלוקים על אחת כמה וכמה.

17 ה' וסיבת החיוב להזהר בכבוד האדם היא כמו שכבר הזכרנו: בעצם מציאותו של כל אדם מישראל אין כל הבדל כי כולם נבראו בצלם¹² ובדמות אלקים, וכל בני ישראל הם בנים לה', וכולם נקראים "בני בכורי ישראל" [כלשון הפסוק (שמות ד, כב): "כה אמר ה' בני בכורי ישראל"] - וממילא החיוב להזהר בכבודו של כל אדם מישראל שווה כקטן כגדול.

ויתכן שלזה רמז דוד המלך בשירתו: "מי יעלה בהר ה' ומי יקום במקום קדשו נקי כפים ובר לבב אשר לא נשא לשוא נפשיו" וגו' (תהילים כד, ז). ולכאורה היה צריך לומר אשר לא נשא לשוא "נפשו". אלא בא דוד המלך ומלמד כל

אדם בישראל: אל תחשוב שנפשך אחרת מנפשי. לא ולא. כל נפש ונפש של אדם מישראל חשובה כנפשי, ואם נושא הוא לשוא אל יחשוב שנושא לשוא נפש פשוטה, אלא "נפשי", אותה הנפש של דוד המלך זוהי הנפש של כלל ישראלני.

העסק דבר
וצרי ולט • המשמות קטנות כדרך עשלי סמי
רעוזה • וסיה אפשר להרכיב אם האדם על הנמלים
ופיה זה טובם ליוסף שמעודו רגליו מרוב צער וגל
יכול לניח: (ב) מה בצע • כמסדרין. ד"ו א'

ב. והנה בתוך "עצה עמוקה" זו שעתה הוחל בסיבובה, בתוך כל אותם מאורעות שבהם נבנה עתיד כלל ישראל - נכלל דבר נפלא שלימדונו חז"ל וילקוט שמעוני רמז קמה) בדבריהם עה"פ (להלן טז, א) "ויוסף הורד מצרימה": "משל לפרה שהיו מושכין אותה למקולין ולא היתה נמשכת, מה עשו משכך בנה לפניו והיתה מהלכת על כרחה שלא בטובתה. כך היה ראוי יעקב אבינו לירד למצרים בשלשלאות של ברזל, אמר הקב"ה בני בכורי הוא ואני מוריד אותו בבזיון, הריני מושך בנו לפניו והוא ירד אחריו בעל כורחו שלא בטובתו".

ודברים אלו נפלאים עד מאד. כמה עמוקה עצה זו לסבב עשרות שנים קודם לירידת יעקב אבינו למצרים את פרשת מכירת יוסף על ידי אחיו ואחר כך את שני הרעבון הנורא בכל העולם כולו - וכל זה כדי שיעקב אבינו לא ירד למצרים בבזיון, אסור בשלשלאות של ברזל. עולם ומלואו נהגו ומסובב בכל כך הרבה מהלכים. עולם שלם סובל חרפת רעב, רעב שמעולם לא היה כמוהו ובעקבותיו

כל מצרים נמכרים לעבדים. והתכלית שבכל מהלך סיבוב ההשגחה הזה אחת היא: לסובב את ירידת יעקב אבינו למצרים לא בבזיון.

14 והלוא הרבה דרכים אחרות, פשוטות וקלות הרבה יותר, היו להקב"ה בכדי לאלץ את יעקב אבינו לרדת מצרימה בשלשלאות של ברזל בשעה קלה ומועתת. ומה גם שהרי כל הנמסרים ביד אויביהם נקשרים בשלשלאות של ברזל, וכמו שאכן יוסף הורד בכמה שעות למצרים. ברם לא כן עם יעקב אבינו. "יעקב בני בכורי הוא" ואיך אפשר לנהוג בו בבזיון. ובכדי למנוע שמץ של בזיון, יקר היה בעיני ה' כבודו של יעקב אבינו עד שכל העולם נרתם במהלך מאורעות משונים ומופלאים כדי להכין ולהכשיר בואו של יעקב אבינו למצרים בכבוד. והכל מתוך אותה "עצה עמוקה של אותו צדיק הקבור בחברון, לקיים מה שנאמר לאברהם בין הבתרים כי גר יהיה זרעך". הרי לנו מושג כמה נפלא כבודו של "בני בכורי ישראל".

15 במסכת מגילה (טו, ב) מביאה הגמרא כמה טעמים מדוע הזמינה אסתר את המן הרשע לסעודה. רבי שמעון בן מנסיא אומר "אולי ירגיש המקום ויעשה לנו נס". ופירש"י שם: "אולי ירגיש הקב"ה, שאני צריכה להחניף לרשע ולזלזל בכבודי". מאמר זה נפלא למתבונן, כמה חביב ויקר לפני הקב"ה כבוד האדם. בו בזמן שכלל ישראל נמצא בסכנת כליה גמורה ולא עמדה לזכותו אפילו זכות אבות ומשה רבנו וכל הנביאים, וגם מידת הרחמים ועוצם טובו של הקב"ה לא הועילה לשנות את גזר הדין ולקרוע את רוע הגזירה - עם איזה דבר התחשבו ובגלל מה השתנה כל מהלך ההשגחה ובאה הישועה לכלל ישראל - **כבודה של אסתר**. ונראה ביאור הדבר, כי עצם גזירת המן הרשע לא היתה שאלה של כבוד אלא מלחמת הרע בטוב, מלחמת עמלק בישראל, ובגלל שחטאו ישראל שאכלו ושתי בסעודת אחשוורוש נתחייבו כליה, ועל חטא זה באמת לא הועילו זכויותיהם של גדולי העולם. אולם שתצטרך אסתר להחניף לאותו רשע זהו זלזול בכבודה - ודבר זה כל כך חשוב ומכריע לפני המקום עד שבשל כך כל המצב השתנה מקצה אל הקצה ובזכות זה נעשה נס. והיינו: "אולי ירגיש המקום - שאסתר הוצרכה להחניף לרשע ולזלזל בכבודה - ויעשה לנו נס".

בחיבת הלבבות (בשער הבטחון ריש פרק א') הגדיר מהות הבטחון שהוא מנוחת נפש הבוטח. והכונה כי עיקר התוצאה למעשה של בטחון הוא שמנחיל מנוחה ללב הבוטח כי אינו דואג ומיצר על מצבו כלל רק משליך על ה' יהבו ואינו נותן לבהלה ובלבול לגשת אל אהלו, ובזאת יבחן הבוטח - במנוחת הנפש.

21 ונוסף על זה מסביר שם כי ריח זה של בשמים הי' חיזוק גדול ליוסף כאשר התבונן בדרכי ה' עמו להכיר איך השיי עושה בו כדי להחיות את נפשו שיבין מזה כי הכל מדוקדק מאת ה' במדה ובמשקל ומתוך צרה ימציא לו פדות ורוחה. וגם זה לימוד לדורות שבכל מצב של צער או יסורים שעובר על הכלל או על הפרט נשים לב איך הקב"ה בתוך אותו המצב עצמו ממציא "ריח של בשמים", איזה הרוחה או הנאה להיות לעידוד וחיזוק ולהורות איך הקב"ה מנדד ושוקל כל הבא עלינו לטובה.

21 והנה נוסף על כל הנ"ל הרגשה דקה אבל חשובה עד מאד. והוא כי אם נתאר לעצמינו מצבו של יוסף הצדיק בשעה שמכרוהו, כמה יגון ואנחה, צער הגוף והנפש גם יחד היו לו, הלא השליכוהו אל הבור מלא נחשים ועקרבים ועכשיו העלוהו בבהלה ומוכרים אותו, והוא מתחנן ובוכה והם לא שמים לב על זה ומנתקים אותו מבית אביו הקדוש להורידו מצרימה מקום הטומאה והזהומא מלאה גלולים ושטופי זימה, האם יש מקום בלבו באותה שעה להבחין בין ריח לריח, הלא הוא מסתמא הי' כל כולו דכאון ועצבון בעת ההיא, ומה משנה לו אם יש באויר ריח טוב של בשמים הלא קצרה נפשו מלהרגיש בו כלל. אלא די"ל דת' גופא משמיענו הפסוק כאשר מדקדק להודיע שגמליהם נושאים נכאת וצרי ולט, עד כמה גבה דרכו של יוסף הצדיק, כי אם מדגישים כ"כ הטובה שעשה לו הקב"ה בזה ודאי דהי' כאן מקבל הטובה, ומוכרחים ללמוד מזה שיוסף הצדיק הי' באמת מיושב ורגוע כ"כ עד שכשהי' הרוח מנשבת ומעבירה אליו ריח של בשמים הי' מרגיש בה ונהנה ממנה ומודה לה', וכל זה הי' אי אפשר בלי אותה מנוחת הנפש שרק הבוטח בה' באמת זוכה אליה. לא הי' כאן לא דכאון ולא עצבות, לא בלבול ולא בהלה, אלא מנוחת שלום ושלוה השקט ובטח אשר זוהי נחלת הצדיקים ההולכים תמיד עם ה' אשר בתוך האפילה עצמה רואים את האור ומתענגים מריח של בשמים שמנשבת להם הרוח מלפני ה'.

24 Garden of Emuna - R. Avish

Sorrow, hardship, and deprivation are perfect lovingkindness when they are the agents that bring about one's tikkun - the correction and perfection of the soul, the greatest achievement on earth. When we accept life's difficulties with emuna - calmly and happily, knowing that Hashem is doing everything to help us achieve the loftiest of aspirations - we become candidates for eternal happiness and inner peace, in this world and in the next.

* An athlete is prepared to implement grueling demands from a seemingly-merciless coach; not only that, but a top athlete usually loves and respects his or her coach. Why? The athlete knows the coach, and trusts that the coach wants to build him or her into a winner and champion. We should have the same knowledge of and trust in Hashem.

25

Imagine that we're driving a car and want to make a right turn, but Hashem blocks the way; we decide to make a left turn, but Hashem has set up an obstacle to block that way also. Without emuna, we'd be subject to anger, frustration, and disappointment.

But, with emuna, we believe that life's stumbling blocks, barriers, and hindrances are agents of Hashem's Divine Providence. We don't sink to frustration, anger, and depression when armed with the knowledge that life's setbacks are milestones, guiding lights, and personal gifts from Hashem.

18 ובאמת עד כמה חמורה ונוראה התביעה על מי שאינם מכבדים כבוד חבריהם - רואים מגורלם של תלמידי רבי עקיבא, כדברי חז"ל: "י"יב אלף זוגים תלמידים היו לו לר' עקיבא מגבת עד אנטיפרס וכולן מתו בפרק אחד מפני שלא נהגו כבוד זה לזה" (יבמות סב, ג). לא נאמר שם עון אחר זולת מה שלא נהגו כבוד האחד עם חברו. ולא זו בלבד אלא שגם מתורתם של תלמידי רבי עקיבא שמתו לא נשתייר מאומה מתורתם ר"ל, כפי שמבואר בסוגיית הגמרא שם, שהיה העולם ששם עד שבא רבי עקיבא אצל רבותינו שדרום ושנאה להם וכו"ל. וכל זה היה בגלל "שלא נהגו כבוד זה לזה" 16.

19 וכן מוצאים אנו במזמור שדוד המלך שר: "מי יגור באהלך מי ישכון בתך קדשך" (תהילים טו) ששנים מאותם דברים המביאים את האדם לתכלית נפלאה זו הם - "וחרפה לא נשא על קרובו" ו"את יראי ה' יכבד". וידועים דברי הגמרא בסוף מסכת מכות (נד, א) "תרי"ג מצוות וכו' בא דוד והעמידן על אחת עשרה, בא ישעיה והעמידן על שש וכו' בא חבקוק והעמידן על אחת, וביארו המפרשים שכאשר נתמעטו הדורות ולא היו יכולים לקבל ולשמור עול מצוות רבות, באו דוד המלך והנביאים העמידו את תרי"ג המצוות על כמה מצוות עיקריות שהם הדרך לזכות בתכלית חיי הנצח ובהן מרוכז יסוד השלמות ותמצית תרי"ג המצוות. הרי שדוד המלך שהעמיד את כל התורה על י"א עיקרים במזמור זה של "מי יגור באהלך" קבע שני עיקרים מתוכם בענין זה של החיוב להיזהר בכבודם של אחרים: "וחרפה לא נשא על קרובו", ופרש"י: "לא סבל חרפת קרובו". ונוסף לכך: "ואת יראי ה' יכבד". וגם ישעיה הנביא שהעמידם על שש אחד מהם הי' "דובר מישרים", וביארה שם הגמרא: "זה שאינו מקניט פני חברו ברבים".

* ולפי מסכת הדברים שנתבארו - מוטעמים הדברים היטב. כבוד האדם והחיוב לכבד את חבריו וחיי לא לפגוע בהם ולגרום להם לבזיון הוא חוב עליון שכל אחד ואחד מחייב לנהוג בו ביחס לרבותיו, לחבריו ולכל אדם מישראל. ולכן חוב עליון זה הוא מעיקרי תרי"ג המצוות והנותר זו במשנה זהירות והקפדה יתירה סלולה דרכו לזכות בתכלית חיי הנצח.

22

22 והנה כעין הערה זו שמעתי מחכם אחד על הפסוק בסוף פרשת וישב, כאשר חלמו שר המשקים ושר האופים את חלומותיהם כתיב (פרשה מי ז) וישאל את סריסי פרעה אשר אתו במשמר בית אדוניו לאמר מדוע פניכם רעים היום, והעיר אותו חכם כי מי שהוא עצב ומודאג אינו מסוגל להרגיש בעצבון הזולת, ופלא הוא שיוסף שישב בתוך חשכת הבור במצרים יהי' כ"כ רגיש להרגיש כי שונה היום מיומים וכי פניהם נפלו קצת יותר מן הרגיל, ועי' בפני המלבי"ם שם בד"ה מדוע פניכם רעים היום וז"ל: ר"ל שלא יפלא בעיני מדוע פניכם רעים אחר

שאתם אסורים במשמר, רק הפליאה מה יום מיומיים - ר"ל שהדגש הוא על מלת "היום" ודייק. אין זה אלא כי בפנים לבו היה יוסף במנוחה ושלוה והסתכל עליהם כאדם הבא מן החוץ, וזוהי גדולתו ותמימותו של יוסף שכ"כ הי' שם בה' מבטחו עד שלא הי' עצב כלל. אשרי הגבר אשר שם בה' מבטחו - זה יוסף. ומהות הבטחון הוא מנוחת נפש הבוטח!

23

23 וכי תאמר במה זכה יוסף שלא לשכוח את ה' ולהיות במנוחה תמיד, הוי אומר כי הי' מרגיל עצמו להזכיר שם שמים ולהודות לה' בפיו תמיד ובה קיים בעצמו "תמיד תהלתו בפיי". דבר זה סיפרה לנו התורה מיד כשהגיע יוסף למצרים דכתיב שם (בפרשה ל"ט ג) וירא אדניו כי ה' אתו וכל אשר הוא עשה הי' מצליח בידו ופרש"י בד"ה כי ה' אתו, שם שמים שגור בפיו. והדבר מפורש יותר במד"ר נשא (פרשה י"ד סוף ס"ג) וז"ל: א"ר אבין הלוי יוסף מברך להקב"ה על כל דבר ודבר שהי' עושה, והי' אדוניו רואה אותו מלחש בפיו והוא אומר לו מה אתה אומר והוא משיבו ואומר אני מברך להקב"ה, אמר לו אדוניו מבקש אני לראותו אמר לו יוסף הרי חמה אחד מלכמה שמשין שלו ואין אתה יכול להסתכל בו והאיך תוכל להסתכל בכבודו, אמר לו הקב"ה חייך בשביל כבודך אני נגלה אליו שנאמר וירא אדוניו כי ה' אתו, עכ"ל המד"ר שם. הרי שכ"כ הי' יוסף רגיל להודות לה' בפיו עד שהשפיע גם על אדוניו המצרי להכיר את ה' בבחינת גילוי כבודו ממש - וירא אדניו כי ה' אתו.

To understand the message of the fragrant spices on a deeper level, we must analyze the role suffering plays in our lives. The beginning of a painful experience may signal the onset of a series of setbacks and failures that will eventually destroy a person. At other times, however, it may simply be the beginning of a process that brings a person to a greater level of perfection. In and of itself, this suffering is not without merit.

The Gemara (*Brachos* 5a) says that a person can distinguish between the two types of suffering. "These are considered to be cases of suffering for the sake of love: Any that do not disturb the study of Torah (*bittul Torah*) ... and that do not disturb prayer (*bittul tefillah*)." Suffering on account of transgression is not for the sake of love, and involves some amount of *bittul Torah* or *tefillah*. Even this pain, though, serves the purpose of eliminating a person's sins.

27 Suffering is also a gateway to growth. To acquire a new level of perfection, one must firstly rid himself of his imperfections. This process is often painful. All such change involves uprooting and destroying what was previously established. Even though a particular character flaw may be very harmful to a person, it is nevertheless deeply embedded in his personality. A person associates himself with his *middos* (personal attributes), both good and bad. In the process of acquiring a good *middah*, the bad *middah* must necessarily be expurgated from within, a process that can cause much pain and anguish.

This is akin to surgery, whereby a diseased or life-threatening organ of the body is literally torn from the flesh of a person. Even with anesthetics, the patient suffers considerably, though without this pain, he would otherwise have died. Pain is therefore a necessary though unpleasant part of the healing, and few if any would deny its benefits.

28 The purposeful act of destruction for a constructive purpose is expressed clearly in *Hilchos Shabbos*. The Gemara (*Shabbos* 74b) states, "One who makes a barrel must bring seven sin-offerings, and one who makes a clay oven must bring eight sin-offerings. One who makes a basket must bring eleven sin-offerings." Many of the processes in the manufacture of these items are essentially destructive, such as grinding and pounding the raw materials in order to extract the useable parts. A prime example is the *melacha* (category of labor) of *soser al menas livnos*, demolition for the sake of construction. The act of tearing down a structure for the purpose of building another one in its place is the beginning of the construction process. The person who does so is liable. So we see, the cycle of growth and development begins with destruction.

29 Childbirth is another example of how intense pain precedes what is probably the most beautiful and meaningful event of human existence: bringing into the world a precious new life. These pains are

yissurim shel ahava, since only good comes as a result of the suffering. Similarly, in these times of *ikvesa d'moshicha*, literally, the birth pangs of the Moshiach, Klal Yisroel has endured untold suffering and degradation, yet Chazal tell us that this is only the prelude to an unimaginable eternity of joy and peace that the Messianic era will herald. This is what the *Navi* (Prophet) meant when he said, "כמו הרה"ה תקריב ללדת תחיל תזעק בחבליה כן היינו מפניך ה' - As a pregnant woman comes close to giving birth, she shudders, she screams in her pangs; so were we before You, Hashem" (*Yeshayah* 26:17). Rashi explains, "We see renewed suffering, but we understand them to be signs of salvation and redemption because we were forewarned that redemption comes through the course of suffering and pain, just like a woman experiencing childbirth." All cases of transformation involve some agonizing experience.

30 Elana and I made a decision when she first became ill. We didn't have a choice as to whether or not she would have cancer. But we did have a choice as to how we would respond to that cancer. We knew that we could allow ourselves to despair, that we could hide ourselves away from the world and accept our "fate." Or we could decide to be happy with the goodness that we had. We could make sure we enjoyed our time with each other and our children and enjoyed our lives in general. We knew that we could grow closer to God at this time or we could move further away — and that choice was entirely within our hands.

The Mishnah tells us that Abraham was tested with ten tests — to show how much God loved him (*Pirkei Avos* 5:3). At first glance this seems strange. Here's how you show you love someone? Firstly, you have him thrown into a furnace. Then, you tell him to pack his bags and move to a foreign country. When he obeys, you bring a famine to this country. And then, when he travels to find food, you have the ruler of the next place abduct his wife. He gets her back and returns to his ordained place of residence, only to find that his nephew has been kidnapped by four powerful kings. He manages to release him and is then commanded to kill his only son. Upon his return, having overcome the greatest challenge of his life, he finds that his wife has died and he is forced to pay an exorbitant sum for an inferior burial plot in a land that God has supposedly promised him as an inheritance. And all of this shows God's love for Abraham?!

31 Yes! This is precisely God's love. Because through these challenges, Abraham was able to come closer to God. He fulfilled his potential and became the great human being we know of, founder of the nation that has taught monotheism to most of the world. The pain was short-lived. The results were eternal. Abraham sits in his place in eternity, not in spite of his pain, but because of it.

His pain is gone. His greatness remains forever.

32 And so, I ask you to ask yourself, and to be brutally honest — what are you in this world for? To be comfortable? To avoid pain? To live out seventy or eighty years of life with the least challenge possible? If this is your aim, then many "bad" things will happen along the way — because this is a world of pain and pain is antithetical to all that you are living for. If, however, you believe, as I do, that we are here to lift ourselves into Godliness, to grow and to ultimately attain self-perfection, then all that happens to us is a golden opportunity — and the more challenging it is, the greater that opportunity. The Mishnah tells us that "according to the pain is the reward" (*Pirkei Avos* 5:23). It doesn't say "effort," it says "pain." The level of pain defines the level of potential for Godliness. Of course, we don't go looking for pain, but when it comes, we embrace it as an opportunity to strive towards perfection.

33 The Rabbis take this to its logical extreme. They say that if someone has had nothing painful happen to him for forty days, he should worry greatly (*Eiruvin* 16b). They say that perhaps he has "acquired his world." This means that God is no longer testing him, no longer giving him the opportunity to grow. God has given up on him ever becoming anything more than he is right now and has simply chosen to let him live out his days in this world without attaining deeper levels of perfection. A life free from difficulty is not something that interests us as Jews. Painful as they may be, we do actually want the challenges that will help us achieve our potential.

less. But it is all directed towards the same end. Specific circumstances merely give us a context in which to use our free will to lift ourselves towards Godliness. Borrowing from Shakespeare, I would think of every human being as acting in a giant play — a play that lasts seventy or so years — and a play in which there will be great drama and tragedy. Each has a different script, a different challenge. The acts and scenes may be different, but the underlying plot is the same for all six billion of us. We are charged with the mission of using our free will and lifting ourselves closer to God. Circumstances may be fluid, but challenge is a constant — the purpose behind all events in life.

★ My friends, take it from me, pain passes. All pain passes. If not in this world, then certainly in the next. A cut finger might take a few minutes, a headache an hour, a stomachache a day, a sprained ankle a week, a broken leg a month, and a broken heart may even take a lifetime. But no pain will carry through to the World of Truth. It is the decisions we make, the way we choose to face that challenge and overcome that pain, which will remain with us for eternity. These decisions, and these decisions alone, are the purpose of our years in this world.

35

★ I think the distinction between pain and suffering is as follows: If we are able to find meaning in pain, then we do not suffer. If we are unable to find meaning in pain, then it becomes overwhelming and we call that feeling of being overwhelmed “suffering.”

The simple ability to put pain into a meaningful context enables us to cope with it. Elana used to quote Nietzsche saying, “A man can deal with any what, as long as he has a good enough why.”

A child, for example, cuts his finger and screams the house down. An adult cuts his finger and gets on with life. Children live in the here and now, so a child has no context for his pain. There is no meaningful future to look forward to, just the immediacy of the pain. An adult realizes that the pain will pass and life will be good again in spite of it. He doesn't suffer. And, by the way, why is it that when you hug and kiss a child the pain seems to go? It's not the pain that goes, it's the suffering. You have given the child a meaningful context for the pain — the context of a parent's love. The child still feels the pain, but with a newfound context for it, he no longer suffers.

36 An adult must find his own meaning in his pain. Sometimes it is obvious, as in the case of a woman in labor. Sometimes it is a little harder. But when he or she can look at the pain as a means to grow, a means to develop deeper self-understanding, then the

pain remains, but the suffering will be forgotten.

Everyone goes through pain in life. But not one of us has to suffer if we do not want to. Again, the choice is ours.

37

★ The point remains the same — circumstances are neutral. We and we alone, make the choice of whether they are to be good or bad.

38

Einei Yisrael

With this in mind, the spices that accompanied Yosef on his journey were not sent for his physical comfort, but were rather an assurance that there would be a positive and beneficial outcome to his sufferings. Yosef had experienced visionary dreams revealing to him the glorious future of his family and people. He had no doubt as to the truth of these visions, but, like all tzaddikim, he was fearful that his personal shortcomings would not allow him to realize their fulfillment, *shema yigrom hachet*.¹ To reassure him that he would eventually merit the full realization of his dreams, Hashem sent the caravan laden with spices as a sure sign, a *siman badduk*, that the entire process he was experiencing would lead to their fulfillment. The sweet fragrance of the spices that accompanied Yosef on his way was a subtle yet undeniable indication that Hakadosh Baruch Hu would be with him through all his sufferings. This would give Yosef the strength to persevere

through the challenges that would face him in Egypt. Yosef's journey was transformed from one of despair to one of hope for the future.

39 A similar process can be seen through the events of Yehudah's life, which are recounted in the middle of the parshah. In order to prepare him for his role as the father of kings, Yehudah underwent both terrible suffering and disgrace. He suffered greatly by witnessing the depravity of his sons and their subsequent deaths. His wife then passed away. Finally, he suffered deep personal shame by inadvertently consorting with his daughter-in-law, Tamar.

Chazal (*Yoma* 22b) tell us, “One should not be appointed as a communal leader unless he has a ‘box of vermin’ dangling behind him, for if he becomes haughty they can say to him ‘look behind you!’” This teaches us that a history of suffering and personal shame prepare a person well for leadership. Thus, the dreadful events of Yehudah's life, which would have destroyed a lesser man, were nothing other than a preparation for his assuming leadership of the Twelve Tribes, paving the way for David's royal dynasty, and ultimately Moshiah, who is destined to arise from him.

40

The essence of a king's responsibilities is to administer justice in his kingdom. To do this effectively, his power must be combined with the compassion and tolerance that enable him to understand the nature of his subjects, and guide, coax, and inspire them as a shepherd does his flock. A king whose life has been a model of righteousness will not possess such an intimate understanding of the common people. On the contrary, his sense of self-righteousness and natural superiority may cause him to impose his will on the people in a way that will foster resentment and rebellion. However well-meaning such a king may be at the beginning of his reign, the chances of him eventually becoming a tyrannical despot are considerable. As we see throughout history, autocracy is generally doomed to failure since the true, heart-felt support of the people is lacking. A great king must therefore have a ‘box of vermin’ dangling behind him, that is, something shameful in his past that will serve to check any potential arrogance and foster tolerance for the shortcomings of others.

Indeed, the above Gemara explains that this was the critical dif-

ference between the kings, Shaul and Dovid. Shaul had an exemplary past, yet since he had no ‘box of vermin’ to humble him, he did not succeed as king. Dovid's past, on the other hand was full of suffering and personal humiliation, and his reign was successful. Dovid HaMelech, who established the royal line of Israel for all eternity, was directly descended from Yehudah.

Thus we see in the stories of both Yehudah and Yosef two separate instances of personal suffering and degradation that eventually led to great success. Indeed, this is also the very basis of the greatness of our nation; "An Aramean enslaved my father, and he then descended to Egypt..." (Devarim 26, 5). Our emergence as a nation and our rise to become the chosen of God could not have happened any other way. Our shameful and degrading origins were the perfect medium in which our higher spiritual destiny could grow and reach fruition. These movements in our national history reflect the concept of yerida l'tzorech aliya, descent is necessary for ascent; a fundamental rule of Jewish life.

Chazal (Bava Basra 25b) tell us the story of man named Pappi Yonaah. Ani vehēsher hava bana lei apadna b'kilkalta demasa - He was poor and became wealthy. He went and built himself a palace in the squalid area of the city, as he still could not afford to purchase an exclusive location. The value of his mansion was greatly reduced, for it was built on a garbage heap.

42 The same is true of one's personal growth. Without sound foundations and appropriate surroundings, the finest of edifices will always be unstable and out of place and therefore be unable to fulfill the function for which it was constructed. This, too, is similar to the golden ring in the snout of a pig. One who wishes to be truly righteous must prepare the ground accordingly. The foundations must be properly established, and this means to dig down and uproot all the dirt and garbage, demolish the hovels of his mind where dwell his baser instincts and unworthy aspirations, and then build his spiritual edifice in a place where its beauty can be of true benefit to all. The digging and uprooting may well cause great pain and inconvenience, but it is the only way.

Indeed, Rashi may also have alluded to this when he said that

HaKadosh Baruch Hu sent the pleasant smelling spices, "to make known the reward given to tzaddikim." The spices served as a reminder that his trials and suffering were only a necessary preparation for the Divinely orchestrated plan. The painful experiences towards that end would serve the purpose of rooting out Yosef's deficiencies so that the positive outcome would be shaleim, free of imperfection.

47 "וירא אליקים את כל אשר עשה" - בגמר הבריאה, לאחר ראייה מושלמת של כל הפרטים, אף השליליים לכאורה, המצטרפים למכלול אחד שלם, שמטרתו "כבוד ה'", מתגלה: "והנה טוב מאד!"
"יוצר אור ובורא חושך עושה שלום ובורא את הכל". שינוי חז"ל מלשון הנביא ישעיה (מה, ז) "ובורא רע" ל"ובורא את הכל". אין זה משום לישנא מעליא גרידא, שלא להזכיר "רע" (עי' ברכות יא:), אלא כדי להגדיר את תכלית בריאת הרע (וזהו ה"לישנא מעליא"!): כאשר האדם רואה בו חלק מ"ההכל" שמטרתו לתת לאדם את האפשרות להשלים את עצמו בעבודת ה', ע"י שיעמוך בנסיון ויצחק, זהו חלקו של הרע בעשיית כבוד שמים. "כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתיו יצרתיו אף עשיתיו".

48 שלימות הבריאה כמקשה אחת, על כל חלקיה הטובים והרעים, שמטרתה גילוי וריכוז כבוד ה' בעולם, באה לידי ביטוי בשבת בראשית. כאשר נסתיימה מלאכת הבריאה כולה, ניתנה האפשרות להכיר שהכל טוב מאד. אף לדורות עולם - הזמן המתאים ביותר והמיועד להתעלות ולהשתלמות בהכרה יסודית זו במהות הבריאה - הוא יום השבת - בזכות השכינה ממלאכה וממנוחת הנפש הבאה בעקבותיה, ועל ידי השפעת קדושת היום, וכתוצאה מחוספת רוחנית הניתנת לאדם ע"י הנשמה יתירה, זוכים להבין ולהכיר בכך. המבט הכולל של בחינת השבת מכואר כוה"ק (תרומה קלה. תפילת כגוונא): "רוא רשבת איהי שבת דאתאחדא כרוא דאחד". יסוד וסוד השבת הוא בסוד האחד. כלומר, ההכרה המושלמת שכל הבריאה על כל חלקיה היא שלימות אחת, ויש לה מטרה אחת ויחידה - ריכוז כבוד שמים. במבט זה אין רע כלל, כי גם הוא משמש רק לשלימות עבודת ה', ובוה מתגלה יחודו יתברך - שאין דבר החורג מרצונו יתברך. לכן: "כר עייל שבתא איהו אתיחדת,

49 לכן קבעו חז"ל את נוסח תפילת יוצר בשבת כפתיחת "הכל יודוך", וכדוגמה חזרת של "הכל", ללמדנו את מהות השבת, שבה מתעלה האדם להכרה שכל חלקי הבריאה מאוחדים ומתאחדים לגילוי כבודו יתברך. אף כל תקופות הבריאה כסדרן יחד מביאים לכך. "אין כערכך ה' אלוקיני בעוה" ... בעוה"ב... לימות המשיח ... לתחית המתים", עד לגילוי השלם של אחדות זו - שהיה לעתיד לבוא.

יעקב אבינו מתאבל על אבדן בנו ימים רבים, בסוברו שאסון כבר הגיעו, ואינו יודע כי כל אותם מאורעות רק לטובתו הם באו. אנו, קטני הקטנים, מנועים הננו מלהשיג קצה גבהותו של יעקב אבינו, אולם חז"ל ברוח קדשם העידו שהיה במרום צל של תביעה על אבינו יעקב על שהתבטא: "למה הרעותם לי?"

אמרו חז"ל (במדרש, שם):

כך אמר הקב"ה: אני עוסק להמליך את בנו במצרים, והוא אומר: למה הרעותם לי?

כעבור תקופה הוסר מעטה הסתר הפנים ונגלתה האמת, כי שילוחו של יוסף למצרים היה למחיה לאביו ולביתו לכל יגועו ברעב.

אולם זו עדיין אינה התמונה בשלמותה. המבט המקיף יותר מגלה שכל ירירתו של יוסף למצרים היתה מיד ה', לקיים את העצה העמוקה שנגזרה על אותו צדיק, אברהם אבינו, "כי גר יהיה זרעך בארץ לא להם". ולא עוד, אלא שמאחר שנגזרה הגזירה, היה יעקב אבינו ראוי לרד למצרים בשלשלאות ובקילורין (עיין בראשית רבה פו. ב). דוקא ה"צרה" של מכירת יוסף למצרים, היא שגמה שירירתו של יעקב לשם תבצע בדרך כבוד. אמנם היתה זו שעה קשה ליעקב, וכבר נתבאר בדברי חז"ל שהיה בזה משום גמול על כ"ב השנים ששהה יעקב בבית לבן ונמנע מכיבוד אביו, אולם אחת יש לזכור שלא נסתר דרכו מה', וכיון שכן, אין מקום לכל מחשבת יאוש.

44 אף יעקב אבינו בעצמו הודה בכך, כפי שדרשו חז"ל (בראשית רבה צד. ג) על הכתוב (להלן מה, כח): "ויאמר ישראל רב":

רב כוחו של יוסף בני, שכמה צרות הגיעוהו ועדיין הוא עומד בצדקו, הרבה ממני שחטאתי שאמרתיו: "נסתרה דרכי מה'".

גדלותו של אדם נמדדת ביכולתו למרוד דברים בפרספקטיבה רחבה. מאידך, צרות המוחין והרעת היא מקור כל הספקות והתהיות, והיא גם אם כל חטאת.

דבר זה למדנו ממשנתו של רבן יוחנן בן זכאי במסכת אבות (פרק ג. משנה ט) כשביקש רבן יוחנן בן זכאי לבחון את חוות דעתם של תלמידיו אורות הדרך הישרה שידבק בה האדם, השיב רבי שמעון: "הרואה את הנולד". משנשאלו התלמידים, מאידך גיסא, מהי הדרך הרעה שיתרחק ממנה האדם, השיב אותו רבי שמעון, שהיא: "הלווה ואינו משלם".

מתוך הדברים סביר להניח שהלווה ואינו משלם זו התכונה המנוגדת וההפוכה מראית הנולד. אמנם כן פירשו המפרשים. הלווה ואינו משלם מונחה על ידי ראייה רגעית צרה. כאשר הוא שם הוא רואה תועלת בנטילת הלוואה ואינו טורח לחשוב שיצטרך בעתיד לפורעה. לעומתו ניצב החכם הרואה את הנולד ומביט לסוף דבר בקדמתו, וכל מהלכיו חתומים בחותם הראיה הרחבה.

45 בדרך ישרה זו אכן דבקו יהודים בכל התקופות, והיא נתנה להם את הכח להשאר איתנים באמונתם ולא ליפול לזרועות הייאוש. גם כאשר על גבם חרשו חורשים ומנת חלקם היתה הסבל וההשפלה, הם לא נפלו ברוחק בהינים שההיסטוריה אינה מתרכזת בפרק אחד. בתמונה הגדולה יש מקום גם לנקודות בהות, אולם הם בהחלט אינם התמונה בכללותה, ואם כן ייאוש ומבוכה למה?

46 ממשיך הרמח"ל: "אך מי שיעמיק בחכמה, ימצא היות כל הנמצאות כולם מתקשרים קשר גמור זה בזה, שכולם צריכים להשלים הענין שאליו כיוונה החכמה העליונה בבריאה, וכולם מחקצים לתכלית אחת, שתאיו רבים וסדרם

46 עמוק מאד, והם הם כל חלקי הבריאה הרבים האלה ... ודבר זה, כבר אמרתי, עמוק הוא, כי כאן החכמה מתרחבת והולכת עד אין תכלית, לדעת פקודת כל הנמצאות ומה הגיע אליהם בכוונה הכללית הזאת שזכרנו - ידעת כל פרט בבריאה מה תפקידו בגילוי כבוד ה' ואיך הוא משתלב בתוך הכלל היא חכמה עמוקה - ורז"ל אמרו (אבות ספ"ו) "כל מה שברא הקב"ה בעולמו לא בראו אלא לכבודו ... ועתה די לנו לדעת רק בכלל אחד ההקדמה הזאת - שודאי כל דברי הבריאה מתקשרים הם, ומתקבצים אל תכלית האחד ונרע על כן, כי אין שלימות ענינם במה שהם נמצאים איש לדרכו מקצהו" - שלימות כל בריאה בפניע - "אלא כמה שהם מתקשרים זה בזה, וימתאחדים לתכלית האחד שזכרנו, כי זה לבדו הוא ודאי שלימות ענינם".